107780 - Oruç kazasını unutup diğer ramazan orucuna giren kişinin hükmü

Soru

Geçmi oruç kazasını unutup bir sonraki Ramazan ayına ulaşan kimsenin hükmü nedir?

Detaylı cevap

Fıkıh alimleri, unutmanın tüm aykırılıklarda bir mazeret olup günah ve yükümlülüğünü kaldırdığına dair görüş birliğindedir. Nitekim bu konuda Kur'an ve sünnetten çok sayıda delil bulunmaktadır. Fakat meydana gelen aykırılığın gerektirdiği fidye ve benzeri durumlar hususunda ihtilaf etmişlerdir.

Diğer ramazan gelinceye kadar geçen ramazan kazasını unutmanın durumu ise; alimler, ikinci ramazan sonunda geçmiş ramazanın kazası yapılması gerektiğine dair görüş birliğindedirler. Unutmak, kaza yükümlülüğünü düşürmez. Bununla birlikte kazayla birlikte fidye verme hususunda iki görüş bildirmişlerdir:

Birinci görüş: Fidye gerekmez. Unutmak, günah ve fidyeyi düşürecek bir mazerettir. Şafilerin çoğu ve bazı Malikiler bu görüştedirler. (Tuhfetulmuhtac, İbn Hacer el Heytemi 3/445. Nihayet el Muhtac 3/196. Mineh el Celil 2/154. Şerh Muhtesar Halil 2/263

İkinci görüş: Fidye gerekir. Unutmak sadece günahı düşürür.

Şafiilerden el Hatip el Şerbini bu görüştedir. (Muğni el Muhtac 2/176) şöyle dedi: Zahir olan görüşe göre günahı düşer fakat fidye gerekir.

Malikilerin bazıları da bu görüştedirler.

Daha detaylı bilgi için "Mevahib el Celil Şerh Muhtesar Halil 2/450) bakınız.

Tercihli görüş, aşağıda belirtilen üç delile göre birinci görüştür.

Birincisi: Unutan kişiden sorumluluğu kaldıran ayet ve hadislerin genel anlamı. Yüce Allah şöyle buyurdu: "Ey Rabbimiz! Unutur veya hata yaptığımızda bizi sorumlu tutma!" Bakara/286

İkincisi: Asıl olan zimmetin beri olmasıdır. Zimmeti, kefaret veya fidye ile meşgul etmek ancak bir delil ile mümkündür. Zira bu meseleyi destekleyen bir delil yoktur.

Üçüncüsü: fidyenin vacipliği konusunda hatta kasten kazayı geciktiren kişi hakkında vacip olması konusunda kesin bir hüküm yoktur. Öyle ki Hanefiler ve Zahiriler vacip olmadığını söylemişlerdir. Şeyh İbn Useymin mustehap olduğunu savunmuştur. Zira meşruiyeti hakkında sadece bazı sahabelerin ameli bulunmaktadır. Bu da insanlara vacip kılınmasına yeterli değildir. Diğer yandan Allah'ın mazur gördüğü bir durumda vacip olması mümkün değildir. Daha detaylı bilgi için (26865) nolu sorunun cevabına bakınız.

Cevabın özeti: Sadece kaza gerekir. Yemek fidyesi vermesi gerekmez, tuttuğu Ramazan'dan sonra eski orucunu kaza eder.

En iyisini Allah bilir.